

Skolen og medierne

- fra medievejledning til ny pædagogisk praksis

Ole Christensen, lektor, Professionshøjskolen UCC

Lars Tjørnelund Nissen, folkeskolelærer, it-funktionslærer og mediepilot, Rantzausminde skole

I Svendborg kommune er der etableret et kommunalt korps af *mediepiloter*, der har til formål at understøtte og udvikle arbejdet med digitale medier i skolen og som samtidig skal udfordre lærernes pædagogiske praksis (note 1). Mediepiloterne er selv lærere og ressourcepersoner, der besidder særlige tekniske og håndværkmæssige forudsætninger for at arbejde med digitale medier i undervisningen. Mediepiloterne er såkaldte ildsjæle.

Ideen udspringer af Maglegårdskolens inddragelse og brug af elever som *mediepatruljer* (note 2). På mediecentret introduceres eleverne for forskellige digitale læringsobjekter, som de så efterfølgende skal præsentere for deres lærer og klasse. Eleverne bruges som særlige ressourcepersoner, og det er så lærerens opgave at inddrage de digitale værktøjer i en faglig sammenhæng.

Mediepatruljer og mediepiloter tilbyder medievejledning på forskellige måder. Der er tale om forskellige ressourcer, der har til opgave af støtte den enkelte lærer i praksis og inspirere til nye måder at arbejde med digitale medier i undervisningen på.

Mediepatruljerne bliver klædt på med digitale værktøjer. Mediepiloterne er klar til at flyve ud i klasserne på skolerne og give ud af deres digitale viden. Men bliver de brugt? Hvordan bliver de mødt af lærerne? Kan de udfordre lærernes pædagogiske og didaktiske dagsorden? Giver elevernes digitale kompetenceløft den udvikling som var tanken bag patruljerne? Eleverne er hurtige til at lære de digitale værktøjer at kende. De har nærmest et naturligt talent for at sætte sig ind i tjenesterne. De er motiverede og engagerede. De er flasket op med den digitale udvikling, men kan de bruge dem i en undervisningssammenhæng?

Ny mediepædagogisk og didaktisk praksis

Udfordringen kommer, når tjenesterne skal indgå som del af en ny praksis på skolen. Det er langt fra nok at kunne fortælle om de oplærte digitale færdigheder i klassen, på fællessamlinger, til forældrene og til hinanden. Det gør egentlig ikke en forskel. Det er erfaringen i Svendborg kommune.

Kompetenceløftet opstår først, når lærerne kommer med på banen. Når lærerne bruger de digitale læringsobjekter mediepædagogik og didaktisk - som en udfordring af deres praksis. Det er lærerne, der er omdrejningspunktet. Det er dem, der har nøglen til at bruge mediepiloterne og mediepatruljerne til andet og mere end som et supplement og et krydderi. I fokus skal skolens (medie)kultur og lærernes mediepædagogiske og didaktiske praksis.

Digitale medier er nemlig andet og mere en teknologi og teknisk udstyr. Digitale medier er også æstetik, formsprog og multimodale udtryksformer. Denne kompleksitet stiller krav om et helt nyt udsigtspunkt, når arbejdet med digitale medier skal blive en integreret del af skolens (medie)kultur. Kort fortalt: skolens (medie)kultur skal udvikles til en multimodal mediekultur, der rummer alle former for kommunikation, videndeling og mediebrug.

Først og fremmest skal lærerne klædes på mediepædagogisk. Det vil sige erhverve sig viden om, hvordan digitale medier indgår i børns og unges hverdag (mediekultur), hvorledes undervisning om og med medier tilrettelægges, og så have et kendskab til, hvorledes digitale ressourcer og læremidler kan understøtte dette arbejde. Mediepædagogik er at betragte som en overligger og en paraply, der skal sikre, at arbejdet med digitale medier både understøtter den pædagogiske praksis (hverdagens rutiner) og udfordre den pædagogiske dagsorden (skolens curriculum).

Lærerne formodes at have den didaktiske kompetence. Dem, der kan bringe patruljerne i spil, så der sker en redidaktisering af fagene. Hvad skal der til for at lærerne bruger mediepatruljerne rigtig? Hvornår skaber elevernes mediekompetenceløft værdi for lærernes undervisning? Og hvorledes udvikles en ny og bredere opfattelse af det didaktiske projekt?

Fagene og fagforståelsen skal udfordres, og medier kan medvirke til dette. Ja, måske kan digitaliseringen og medialiseringen direkte udfordre skolens fag og tænkning om, hvad der er god undervisning. Dermed bliver det også til en udfordring af læringsrum og - former og ikke mindst lærer- og elevroller. De digitale medier og ikke mindst internettet udfordrer vores forståelse af

pædagogisk praksis i dag. Dermed er der også behov for udvikling af en ny didaktisk platform, hvor fagdidaktik, almen didaktik og mediedidaktik udvikles og håndteres på nye måder.

Konkret kan vi iagttage, at følgende faktorer har betydning, når ny pædagogisk praksis skal udvikles:

1. Lærerne, mediepiloterne og mediepatruljerne skal have samme digitale grundværktøjskasse. Ex Mindmeister, skoletube, bambuser, eblog, youtube og online officepakke. Der skal være tale om en afgrænset, men over tid ikke lukket grundpakke. Google bruges til infosøgning. Her skal både kunne søges på ord, billeder og video på en gang. Det kan derfor være en fordel at give eleverne et kursus i brug af Google.
2. Lærerne klædes på gennem kollegavejledning og videovejledning. Her skal læringscentrets medievejledere på banen. Se punkt 3. 3. Lærerne skal have mulighed for at booke en lokal medievejleder. Medievejlederne har faste timer på skemaet.
4. Medievejlederne og mediepatruljerne bruges i undervisningen som værktøjsvejledere. Læreren kan bruge sin tid på at didaktisere undervisningen og arbejde mediepædagogisk, frem for at skulle bruge tiden på teknisk råd og vink.
5. Ledelsen fastsætter at der i årsplaners for de forskellige fag skal indgå mindst 1-2 forløb hvor de planlagte emner og aktiviteter udfordres at de digitale værktøjer fra den aftalte grundpakke. Disse 1-2 forløb planlægges samarbejde med medievejlederne som er en del af arbejdet i det pædagogiske læringscenter. 6. Der skal udvikles en mediekultur og en vejledningskultur på skolen, der sikrer tidssvarende organisatoriske rammer.

Det er alfa og omega, at medievejlederne og mediepatruljerne benyttes som lokale digitale værktøjsvejledere, sparringspartnere og formidlere, men ikke undervisere i traditionel forstand. Derfor er det også vigtigt, at medievejlederne involveres i lærerens årsplan og er så tæt på den pædagogiske planlægning som overhovedet muligt. Medievejledernes fornemmeste opgave er at sikre et mediepædagogisk og mediedidaktisk perspektiv på det faglige arbejde. Medievejlederne skal medvirke ved eksperimenter, der rummer nye didaktiske udfordringer og giver rum til nye lærings- og vejledningsformer. Nøgleord er kreativitet, innovation, nye relationer og positioner i undervisningen.

Medievejlederne og mediepatruljerne bruges bedst i undervisningen, hvis de bliver brugt til at give læreren et mediedidaktisk frirum. Skabe det frirum hvor læreren kan gøre det han er bedst til: at skabe et læringsrum og udfordre eleverne på deres faglighed. Læreren skal forblive faglig vejleder og ikke digital vejleder. Det har han medievejlederne og mediepatruljerne ti I - i første omgang.

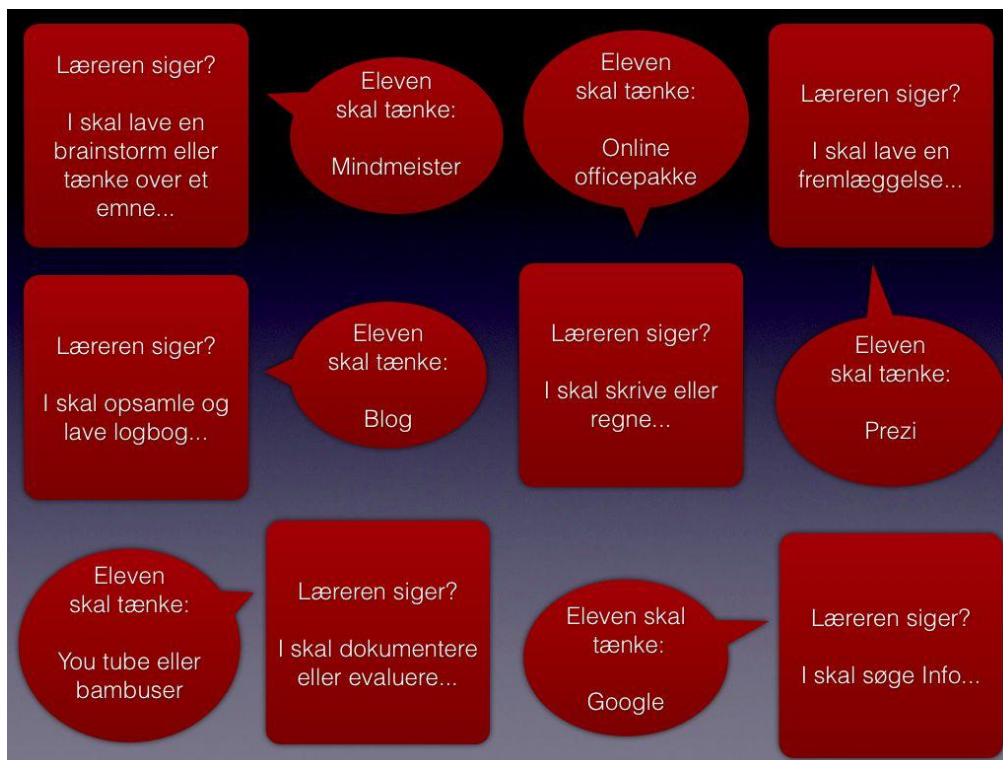
Eleverne som ressourcer

Der skal samtidig rettes en særlig fokus mod elevernes uformelle mediebrug og kompetencer.

Derfor er der stadig inspiration at hente i etableringen af mediepatruljer på skolerne.

Mediepatruljerne skal udover at give et kompetenceløft inden for de digitale værktøjer, undervises i videndeling og kommunikation, således at de i praksis agerer proaktivt (som tutorer). Når de kommer tilbage til deres klasser med den nye digitale viden, skal de udfordre deres lærer og klassekammerater. De skal lære at afkode lærernes kommunikation, være medtænkende og inspiratorer. Når læreren f.eks. siger:

- I skal lave en brainstorm eller summe over et emne, så skal eleven tænke "mindmeister". - I skal lave en fremlæggelse, så skal eleven tænke "prezi" eller "you tube/skoletube".- I skal søge info, så skal eleven tænke "Google". - I skal dokumentere eller evaluere, så skal eleven tænke "bambuser"/"youtube".- I skal opsamle og lave portofolie, så skal eleven tænke "eblog".- I skal skrive eller regne, så skal eleven tænke "online officepakke".

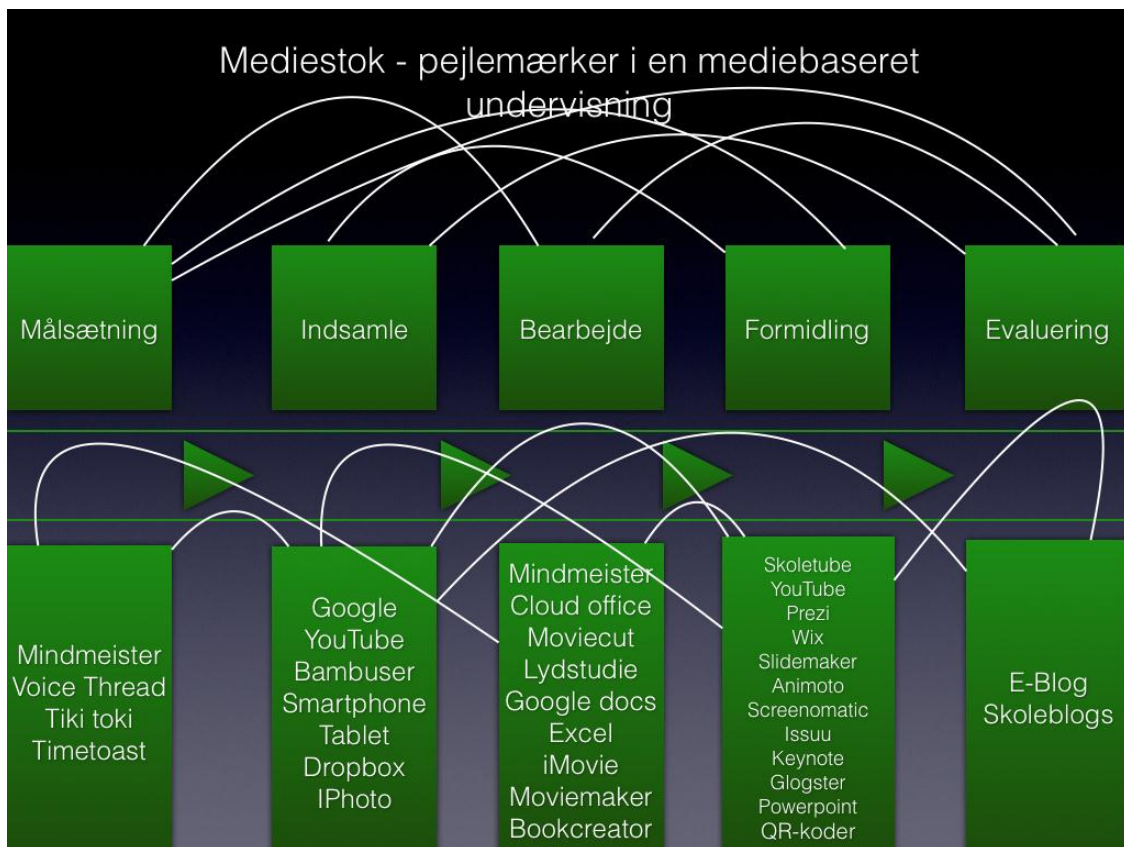
Kan man give mediepatruljerne en sådan en afkodningsmanual? Eleverne skal på deres mediepatruljekursus lære at omformulere lærernes kommunikation til medialhandlekompetance. Eleverne skal lære at handle digitalt på den didaktisk dagsorden, lærerne kommer med.

Dynamiske pejlemærker i undervisningen

På alle skoler er der medievejledere (skolebibliotekarer og IT - vejledere), der rådgiver og vejleder elever og lærere i forbindelse med det daglige arbejde. Mediepiloterne og medievejlederne skal arbejde ud fra den samme mediepædagogiske og didaktiske dagsorden. Medievejlederne skal hjælpe lærerne med at udfordre deres årsplaner mediediaktisk, og de skal give medvirke til, at lærerne erhverver sig medial handlekompetance. Mediepiloterne er i den forbindelse sparringspartnere for medievejlederne.

Vi forestiller os i den forbindelse, at mediepiloterne kan give lærerne en sparringsmanual, der kan fungere som pejlermærker i undervisningen:

- Der skal målsættes, så skal læreren tænke "Mindmeister, Voice Thread, Tiki Toki"
- Der skal indsamles, så skal læreren tænke "Google, YouTube, Bambuser, Smartphone, Dropbox"

- Der skal bearbejdes, så skal læreren tænke "Mindmeister, Cloud Office, Moviecut, Lydstudie"
- Der skal formidles, så skal læreren tænke "Skoletube, YouTube, Prezi, Wix, Slidemaker, Animoto, ScreenOmatic"
- Der skal evalueres og samles op, så skal læreren tænke "Blog"

De digitale ressourcer skal betragtes som dynamiske og innovative værktøjer, der kan understøtte og udfordre lærerens praksis. De skal ikke stå alene, men håndteres som en samlet palet. Bruges eksempelvis Mindmeister alene, bliver undervisning for statisk og stilistisk. Bruges Mindmeister derimod sammen med Prezi, YouTube og kobles sammen i Bloggen, så skabes det innovative. Hvis lærerne ved, hvornår i læreprocessen (jvf. Mediestokken) de forskellige værktøjer med fordel kan indgå, så skabes grobund for udvikling af innovative og kreative læreprocesser. Styrken ved de digitale værktøjer ligger i, at de kan tænkes ind og ud af hinanden. Embeddes ind i hinanden. Ikke kun teknisk, men også mentalt. Det er her magien opstår.

Den medialiserede skole er et vilkår

Vi anser mediepatruljer, medievejledere og mediepiloter som forskellige ressourcer i bestræbelserne på at udvikle en ny mediepædagogisk og didaktisk praksis - og dermed udvikle

den medialiserede skole.

Ressourcerne er alle med til at tilbyde nye måder at dele viden og kommunikere på, herunder sidemandsoplæring, flydende lærlingeskaber og kollegavejledning.

I den forbindelse er det vigtigt, at fokus rettes mod udvikling af medial handlekompetence og ikke bare mediale kompetencer. Mediale kompetencer er knyttet til bestemte digitale værktøjer. Mediale handlekompetencer er knyttet til, hvad man bruger de digitale værktøjer til og hvordan. I fokus er pædagogikken og didaktikken.

I et udfordringsperspektiv skal fokus flyttes fra tilegnelse af færdigheder og kompetencer til udvikling af eksperimenter, der bygger på innovation, kreativitet og brugergeneret indhold. Således vil skolen efterhånden kunne leve op til kravene i et moderne videnssamfund, hvor information og viden er blevet noget andet – og hvor samfundets medialisering udfordrer hele skolens grundlag, og gør det i stigende grad. Den medialiserede skole er et vilkår i 2012!

De 10 medialiseringsbud:

- 1) Du må max bruge 5 til 10 % af din undervisningstid på tavle til bænkt undervisning. (i følge den omvendte læringstrekant). Resten af tiden skal bruges til målsætning, undersøgelse, bearbejdning, formidling og evaluering.
- 2) Du skal lade eleverne vælge de digitale tjenester, der understøtter ovenstående aktiviteter i undervisningen. Her får du brug for en medievejleder og elever fra Mediepatruljen. Eleverne fra Mediepatruljen er måske allerede repræsenteret i din klasse.
- 3) Du skal bruge dine elever fra Mediepatruljen som værktøjsvejledere. Du skal bruge dem aktivt.
- 4) Hvis dine elever bruger tjenester, der er ukendte og udfordrer dig, skal du kontakte din medievejleder. Han kan hjælpe dig med vejledning eller henvise dig til videovejledninger, der kan hjælpe dig. F.eks. Medieminuttet (note 3)
- 5) Du skal bruge dine elever fra Mediepatruljen til at oplære andre elever i de digitale tjenester.
- 6) Du skal stræbe efter at bruge digitale tjenester, der opfylder kravene vedr. dogmeregler for skolens digitale tjenester. Som inspiration se her fra Projektet Ord til Billede (henvisning)

- 7) Du og eleverne skal stræbe efter at bruge digitale tjenester, der kommer fra skolens grundlæggende digitale værktøjskasse.
- 8) Du skal evaluere elevernes arbejde sammen med eleverne. Evaluering er en fællesopgave. Alle kan bidrage med input. Feedback ikke kun er et mellemværende mellem lærer og elev.
- 9) Du er som lærer af skolens ledelse forpligtet på at udfordre din undervisning med digitale værktøjer. Du kan få hjælp af læringscentret medievejledere til at udfordre dine årsplaner medialt.
- 10) Du kan få ekstern hjælp fra kommunens mediepiloter. Disse kan sammen med skolens medievejledere, sætte gang i længerevarende udviklingsforløb.

Noter:

1. <http://mediepiloternesvendborg.blogspot.com/>
2. <http://www.mediepatruljen.dk/>
3. <http://medieminuttet.blogspot.com/>

Referencer:

Hans Christian Christiansen, Gitte Rose et al (2010): "Læring med levende billeder", Samfundslitteratur.

["Når vi taler om it og medier - Debat-artikel om it og medier i skolen", Ole Christensen & Hans-Christian Christiansen](#)